

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ नुसार सामान्य प्रशासन विभागाच्या अधिपत्याखालील अपर मुख्य सचिव व निवासी आयुक्त, महाराष्ट्र सदन, नवी दिल्ली कार्यालयातील गट-अ ते गट-ड संवर्गातील पदे दिव्यांगासाठी सुनिश्चित करणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक :संकीर्ण-२०१९/३१/प्र.क्र.१२/२०-अ
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक : १७ फेब्रुवारी, २०२१

वाचा : १) दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६

२) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय, क्र.दिव्यांग-२०१३/प्र.क्र.३५/दि.क्र.२, दि.०७.१०.२०१६

३) केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची दि.०४.०१.२०२१ ची अधिसूचना

४) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन परिपत्रक, क्र.दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र.२५१/दि.क्र.२, दि.१२.११.२०२०

५) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय, क्र.दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र.२५१/दि.क्र.२, दि.०२.०२.२०२१

६) अपर मुख्य सचिव व निवासी आयुक्त, महाराष्ट्र सदन, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र.निआ/आस्था/२०७-ए/२०२०/३०८१, दि.१५.०२.२०२१

प्रस्तावना :-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार दिव्यांगासाठी शासन सेवेतील पदांची पदसुनिश्चिती करणे आवश्यक आहे. यासाठी केंद्र शासनाने दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेन्वये दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी करून सदर यादी केंद्र शासनाच्या www.disabilityaffairs.gov.in या संकेतस्थळावर Policy/Act/Rules-Notification येथे List of Post identification suitable for Persons with Benchmark Disability notified on ०४.०१.२०२१ या शिर्षाखाली प्रसिध्द केली आहे. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने दि.०२.०२.२०२१ च्या शासन निर्णयान्वये, राज्य शासनाच्या आस्थापनेवरील पदे दिव्यांगासाठी सुनिश्चित करण्याबाबतच्या सूचना निर्गमित केल्या आहेत. सदर शासन निर्णयातील निर्देशास अनुसरून सामान्य प्रशासन विभागाच्या अधिपत्याखालील अपर मुख्य सचिव व निवासी आयुक्त, महाराष्ट्र सदन, नवी दिल्ली कार्यालयातील गट-अ ते गट-ड संवर्गातील दिव्यांग प्रवर्गासाठी पदे सुनिश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार राज्य शासनाच्या अखत्यारीतील पदांची सुनिश्चिती करण्यासाठी केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेन्वये दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी करून प्रसिध्द केलेली आहे. त्यामध्ये नमूद केल्यानुसार केंद्र शासनाने पदसुनिश्चिती करून दिव्यांगासाठी पदे सुनिश्चित केलेली गट “अ” ते

गट “ड” मधील जी पदे राज्य शासनाच्या आस्थापनेवर आहेत अशा पदांबाबत, तसेच केंद्र शासनाने प्रसिध्द केलेल्या यादीतील ज्या पदांची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या, कामाचे स्वरूप व प्रचलित वेतनश्रेणी राज्य शासन सेवेतील पदांशी समान आहेत, अशा पदांची पदनामे जरी भिन्न असली तरी राज्य शासन सेवेतील ती पदे दिव्यांगासाठी सुनिश्चित राहतील, अशा सूचना सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने दि.०२.०२.२०२१ च्या शासन निर्णयान्वये दिलेल्या आहेत.

२. त्यास अनुसरून केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेतील दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेल्या गट-अ ते गट-ड संवर्गाकरीता प्रसिध्द केलेल्या यादीतील सामान्य प्रशासन विभागाच्या अधिपत्याखालील अपर मुख्य सचिव व निवासी आयुक्त, महाराष्ट्र सदन, नवी दिल्ली येथील गट-अ ते गट-ड संवर्गातील पदे दिव्यांगासाठी विवरणपत्र-अ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे पदे सुनिश्चित करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय, केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी दि.०४.०१.२०२१ ची अधिसूचना व सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या दि.०२.०२.२०२१ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये दिलेल्या सूचनेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय, महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्यांचा संकेतांक क्र. २०२१०२१७१३२८४३९५०७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सतीश जोंधळे)

सोबत : विवरणपत्र-अ

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

अपर मुख्य सचिव व निवासी आयुक्त, महाराष्ट्र सदन, नवी दिल्ली

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.अपर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
४. मा.अपर मुख्य सचिव (वित्त), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
५. मा.प्रधान सचिव व मुख्य राजशिष्टाचार अधिकारी, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
६. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन यांचे सह सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
७. मा.राज्यमंत्री (साप्रवि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
८. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१, मुंबई/महाराष्ट्र-२, नागपूर
९. महालेखापाल (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र-१, मुंबई/महाराष्ट्र-२, नागपूर
१०. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
११. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
१२. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३. सामान्य प्रशासन विभाग/१९-अ, मंत्रालय, मुंबई.
१४. निवड नस्ती

विवरणपत्र-अ

शासन निर्णय, क्रमांक :संकीर्ण-२०१९/३१/प्र.क्र.१२/२०-अ, दिनांक १७/०२/२०२१ सोबतचे विवरणपत्र

अ. क्र.	विद्यमान संवर्ग / पदनाम	शारीरिक योग्यता	दिव्यांग आरक्षणाचा सुयोग्य प्रकार	पदाच्या कर्तव्य/जबाबदाऱ्या/कामाचे स्वरूप (संक्षिप्त)	शेरा
गट-ब					
१	कनिष्ठ सहायक कक्ष अधिकारी	S, ST, W, MF, SE, RW, H, C,	LV, HH, OA, OL, AAV, LC, DW	१.महाराष्ट्र सदनाच्या अतिथीगृहातील स्वागत कक्षात ड्यूटी मॅनेजर म्हणून काम पार पाडणे. २. राजशिष्टाचारविषयक कामे पार पाडणे. ३. संपर्क विषयक कामे पार पाडणे. ४. लेखा विषयक कामे पार पाडणे.	सदर पदावर नियुक्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्याला विभागानुसार कामे वाटप करण्यात येतात.
२	उच्चश्रेणी लघुलेखक (मराठी/इंग्रजी)	S, ST, W, MF, SE, RW, H, C	LV, HH, OA, OL, AAV, LC, DW	लघुलेखन, टंकलेखन, बैठकीचे इतिवृत्त नोंदविणे इत्यादी कार्यालयीन कामकाज	
३	निम्नश्रेणी लघुलेखक (इंग्रजी)	S, ST, W, MF, SE, RW, H, C	LV, HH, OA, OL, AAV, LC, DW	लघुलेखन, टंकलेखन, बैठकीचे इतिवृत्त नोंदविणे इत्यादी कार्यालयीन कामकाज	
४	लघुटंकलेखक (मराठी/इंग्रजी)	S, ST, W, MF, SE, RW, H, C	LV, HH, OA, OL, AAV, LC, DW	लघुलेखन, टंकलेखन, बैठकीचे इतिवृत्त नोंदविणे इत्यादी कार्यालयीन कामकाज	
गट-क					
५	लिपिक-टंकलेखक	S, ST, W, BN, RW, SE, H, C, MF	LV, HH, OA, OL, AAV, LC, DW	१. वरिष्ठांनी दिलेल्या निर्देशानुसार कामे पार पाडणे. २. वरिष्ठांनी दिलेल्या निर्देशानुसार आस्थापना, लेखा, व्यवस्थापक शाखेतील सर्व प्रकारची कामे पार पाडणे. ३. आवक-जावक संबंधी काम पाहणे.	सदर पदावर नियुक्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्याला विभागानुसार कामे वाटप करण्यात येतात.

गट-ड					
६	शिपाई	S, ST, W, BN, PP, L, KC, MF, SE, RW, H, C	LV, HH, OA, OL, AAV, LC, DW	टपाल ने-आण, कार्यालयीन कामकाज करणे	
७	कक्षबंध परिचारक	S, ST, W, BN, L, PP, MF, SE, RW, H, C	LV, HH, OA, OL, AAV, LC, DW	<p>१. स्वागत कक्षातील ड्यूटी मॅनेजर यांच्या निर्देशाप्रमाणे अभ्यांगतांचे स्वागत करून त्यांना कक्षबंधापर्यंत पोहचवून देणे, या अभ्यांगाचे सामान कक्षबंधापर्यंत पोहचवून देणे.</p> <p>२. अभ्यांगतांचा महाराष्ट्र सदनात मुक्काम सुरळीत व्हावा यादृष्टीने अभ्यांगतांचे आवश्यकतेनुसार ड्यूटी मॅनेजर यांच्या निर्देशाप्रमाणे कक्षबंध परिचारक यांनी तातडीने कार्यवाही करणे गरजेचे आहे.</p> <p>३. कक्षबंध परिचारक यांनी अभ्यांगतांना कक्षाची किल्ली वापरणे, टिक्कीचा रिमोट हाताळणे आणि स्थानगृहातील वस्तू / उपकरणे हाताळणे याबाबत आवश्यक माहिती देण्यात यावी.</p> <p>४. कक्षबंध परिचारक यांना कर्तव्यावर असताना ड्यूटी मॅनेजर यांच्या परवानगीशिवाय ड्यूटी सोडून जाता येणार नाही.</p> <p>५. कक्ष सोडतेवेळी (Check Out) अभ्यांगतांना स्वागत कक्षापर्यंत नेणे आणि त्यांचे सामान स्वागत कक्षापर्यंत पोहचवून देणे ही कक्षबंध परिचारकाची जबाबदारी राहिल.</p>	

दिव्यांग आरक्षणाचा सुयोग्य प्रकार

Abbreviations:

Sr. No.	Abbreviation	Long Form	Sr. No.	Abbreviation	Long Form
1	OA	One Arm	5	AAV	Acid Attack Victim
2	OL	One Leg	6	LC	Leprosy Cured
3	LV	Low Vision	7	DW	Dwarfism
4	HH	Hearing Handicapped			

शारीरिक योग्यता

Abbreviations:

Sr. No.	Abbreviation	Long Form	Sr. No.	Abbreviation	Long Form
1	S	Sitting	7	MF	Manipulation by Fingers
2	ST	Standing	8	SE	Seeing
3	W	Walking	9	H	Hearing
4	BN	Bending	10	C	Communication
5	L	Lifting	11	RW	Reading and Writing
6	PP	Pulling & Pushing	12	KC	Kneeling & Crouching